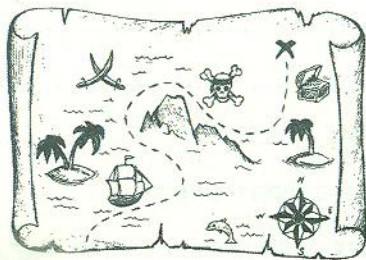

1. Пік Дарієн

*Кремезний Кортес з поглядом орлиним
На Тихий океан дивився тихо,
На піку Дарієн. І його люди теж
Один на одного поглянули тоді
З припущенням про децю неймовірне¹.*

Джон Кітс

Роджер, якому виповнилося сім років і який уже не був наймолодшим у родині, біг широкими зигзагами вгору по схилу пагорба, який тягнувся від озера до Холлі Хоу – ферми, де його родина проводила частину літніх канікул. Він добігав майже до живоплоту біля стежки, потім повертався і мчав до живоплоту з іншого боку поля, і знову біг назад. З кожним таким зигзагом відстань до ферми зменшувалася. Вітер дув йому в обличчя, тому хлопцеві доводилося лавірувати, щоб дістатися до Холлі Хоу, де біля воріт терпляче чекала на нього мати. Роджер аж ніяк не міг бігти проти вітру, оскільки був вітрильним судном, чайним кліпером «Катті Сарк»². Його стар-

¹ Сонет «Про перші враження від Чапманового Гомера» Джона Кітса. (Тут і далі прим. пер.).

² Кліпер (від англ. *clipper*) – вітрильне швидкохідне вантажне трищоглове судно з гострою формою корпусу; кліперами часто перевозили чай. «Катті Сарк» – єдиний збережений представник класу кліперів.

ший брат Джон того ранку сказав, що пароплави – це лише двигуни в бляшаних коробках, а справді класно ходити тільки під вітрилами, тому хлопчик і біг додому маневруючи, хоча на це було потрібно досить багато часу.

Наближаючись до матері, Роджер побачив у її руці червоний конверт і маленький шматочок білого паперу. Це була телеграма. Він одразу зрозумів, що це означає. На мить у нього з'явилася спокуса бігти прямо до неї, без лавірування. Він знав, що телеграми надходять лише від батька і що ця, мабуть, є відповіддю на лист від його матері, а також від Джона, Сьюзен, Тітті та й самого Роджера. Усі просили одне й те саме, але запитували по-різному. Його особистий лист був дуже коротким: «*Будь ласка, татусю, я теж можу? З любов'ю – Роджер*». Лист Тітті був набагато довшим, ніж у Джона. Сьюзен, хоч і була старшою за Тітті, сама не написала листа. Вона вказала своє ім'я в кінці Джонового послання, і вони надіслали одного листа на двох. Лист матері був найдовшим з усіх, але Роджер не знав, що вона написала. Усі листи надіслані разом і пройшли дуже довгий шлях до його батька, корабель якого стояв біля берегів Мальти, але невдовзі мав вирушати до Гонконгу. І ось там, у руці його матері, був червоний конверт, у якому напевно була відповідь! Отож Роджеру й захотілося якнайшвидше побігти до мами по прямій, але він стримався. Адже плавання під вітрилом було набагато захопливішим, ніж на кораблях із паровими двигунами, і тому Роджер розпочав новий зигзаг, узявши, можливо, трохи крутіше до вітру. Врешті він достатньо розігнався і пішов проти вітру, дедалі сповільнюючи хід, поки не зупинився поруч із матір'ю. Здавши трохи назад, «чайний кліпер» злегка здригнувся, кинувши якір. Нарешті Роджер був у безпечній гавані!

– Це відповідь? – хлопчик аж засапався від бігу проти вітру. – Він каже «так»?

Мати всміхнулася і вголос прочитала телеграму:

«ЛІПШЕ ПОТОНУТИ, НІЖ БУТИ НЕЗДАРОЮ,
ТА ЯКЩО ТИ НЕ НЕЗДАРА, ТО Й НЕ ВТОПИШСЯ».

– Це означає «так»? – перепитав Роджер.

– Я думаю, що так.

– Це стосується і мене?

– Так, якщо Джон і Сьюзен заберуть тебе і якщо ти пообіцяєш їх слухатися.

– Ура! – крикнув Роджер, на мить забувши, що він – корабель, який стоїть на якорі в тихій гавані.

– Де всі? – запитала мати.

– На Дарієні, – відповів Роджер.

– Де?

– На тій горі. Знаєш, то Тітті так її назвала. Звідти ми можемо побачити острів.

Від ферми Холлі Хоу вів крутий схил до маленької бухти, де був човниковий сарай і причал. Звідси видно тільки невеличку частину самого озера – з обох боків бухта була оточена довгими крутими мисами. Від ферми до човникового сараю через поле вела добре протоптана стежка... На півдорозі стояли ворота, від яких ще одна стежка вела в соснові ліси, що вкривали південний, вищий мис. Доріжка губилася в хащах, але вже першого дня, коли діти приїхали на ферму, а це було два тижні тому, вони знайшли стежку через ліс до дальнього кінця мису, який, наче скеля, виріс з озера. Зверху було видно широкий водний простір, що розпростерся від низьких пагорбів на півдні й до високих – на півночі, аж до обрїю. Саме тоді, коли діти вперше стояли на скелі й дивилися на ці простори, Тітті придумала цій місцині назву. Вона пригадала один сонет, який хтось декламував у школі, хоча й не пам'ятала його повністю, окрім карти-

ни із зображенням дослідників, які вперше дивляться з високої гори на Тихий океан. Тож Тітті назвала цей мис Дарієном. На найвищій точці діти облаштували свій табір. Там Роджер і залишив їх. Коли він пройшов через ліс до поля і побачив свою матір біля воріт, то побіг до неї, як ми вже знаємо.

– Ти не хочеш віднести їм листи з відповіддю?

– І сказати, що для мене це теж означає «так»?

– Звісно. Віддай телеграму Джону. Він, без сумніву, має зрозуміти, що ви не нездари, і ти теж.

Мама вклала телеграму в червоний конверт і віддала його Роджеру.

Хлопчик стояв струнко – він пригадав, що надійно закріплений на якорі. Поцілувавши його, мати нагадала:

– Вечеря о пів на сьому і ні на хвилину пізніше. І не розбудить Віккі, коли прийдете додому.

– Слухаюсь, сер! – відгукнувся Роджер, перебираючи руками – так він ніби піднімав якір, витягаючи його за ланцюг. Розвернувшись, він пішов зигзагами вниз по схилу, думаючи про те, як ліпше повідомити брату і сестрам новини.

Мати розсміялася.

– Гей, на кораблі! – гукнула вона.

Роджер зупинився й озирнувся.

– Коли ти йшов полем угору, вітер був зустрічний, – нагадала мати. – А тепер вітер попутний. Тобі не потрібно більше лавірувати.

– А й справді! – погодився хлопчик. – Вітер дме в корму. Я шхуна. Я можу йти під усіма вітрилами, повністю розкривши їх!

І Роджер розкинув руки в сторони, зображуючи підняті вітрила, а потім побіг стежкою через поле, що вела до соснового гаю.

Зайшовши в ліс, він перестав бути вітрильником. Ніхто не може проплисти через сосновий ліс. Тепер хлопчик став дослідником, який відстав від своєї групи і йшов по їхніх слідах через ліс, пильно стежачи, щоб у нього не поцілів отруєною стрілою дикун, який ховається за деревом.

Він піднявся поміж деревами на вершину мису – невеликий відкритий простір, гола скеля і верес. Це й був пік Дарієн. Навколо нього росли дерева, але крізь них виднілося яскраве мерехтіння озера. У западині скелі горіло невелике багаття. Джон розпалював вогонь. Сьюзен намазувала на хліб мармелад. Тітті, упершись підборіддям у зігнуті коліна, сиділа між двома деревами на краю скелі над озером і пильно дивилася на острів.

Джон підвів погляд і побачив телеграму. Він миттю схопився на ноги.

– Повідомлення? – спитав він.

– Це відповідь, – заявив Роджер. – І про мене там є! Якщо я виконуватиму накази, то ви із Сьюзен візьмете мене. І якщо мені дозволили, то й для Тітті теж має бути дозвіл.

Джон схопив телеграму. Тітті підвелася і прибігла. Сьюзен тримала ніж із мармеладом над скибкою хліба, щоб жоден грам не впав на землю, але перестала намазувати. Хлопець розкрив конверт і витягнув білий аркуш.

– Прочитай це вголос, – сказала Сьюзен.

Джон прочитав: «Ліпше потонути, ніж бути нездарою, та якщо ти не нездара, то й не втопишся».

– Ура татові! – крикнув він.

– Що це означає? – спитала Сьюзен.

– Це означає «так», – відповіла Тітті.

– Це означає, що тато думає, що ніхто з нас не втопиться, і якщо з кимось із нас це трапиться, туди йому й дорога, – сказав Джон.

– Але що таке нездари, якщо не нездари? – запитала Сьюзен.
– Ти неправильно зрозуміла, – сказала Тітті. – Там сказано, що якби ми були нездарами, то могли б утопитися. Потім крапка, і він каже, що якщо ми не нездари...

– «Якщо», – наголосив Джон.

– Якщо ми не тупі нездари, то й не потонемо.

– Тато написав це, щоб мама не хвилювалася за нас, – сказала Сьюзен.

Вона продовжила намазувати мармелад на хліб.

– Почнемо негайно, – сказав Роджер, але цієї миті чайник видав звуки. Він якийсь час булькав, а тепер тихо і рівно зашипів, і з носика вийшов довгий струмінь пари. Вода кипіла. Сьюзен зняла чайник із вогню і всипала трохи заварки.

– Ми однаково не можемо відпливти сьогодні ввечері, – сказала вона. – Вип'ємо чаю, а потім складемо список того, що нам буде потрібно.

– Нумо пити чай і дивитися на острів, – запропонувала Тітті.

Вони взяли свої кухлі, чайник та олов'яну тарілку, на якій до краю скелі розкладені товсті шматки житнього хліба, намазані мармеладом. Острів розташовувався приблизно за милю від нижнього, південного краю озера, а крони дерев відбивалися в прозорій воді.

Діти дивилися на острів десять днів, але телеграма зробила його набагато реальнішим, ніж будь-коли раніше. У перший вечір після приїзду на ферму, де мати орендувала житло на літо, діти побачили озеро, яке здалося їм морською затокою. А в цьому озері був острів. Усі четверо відразу загорілися однією ідеєю. Це був не просто острів. А острів, який чекав на них. Це був їхній острів. Коли ти бачиш такий острів, хіба ж можна задовольнитися тим, що ти живеш на материк і спиш уночі в ліжку?

Діти повернулися і розповіли матері про своє відкриття і почали благати, щоб усією родиною наступного дня покинути

ферму й отаборитися на острові. Але була маленька Віккі – товстеньке немовля, схоже на портрет королеви Вікторії на схилі літ, – яка потребувала особливого догляду. Мама не могла взяти Віккі та няню в табір, навіть на найкращі незаселені острови. Крім того, без дозволу тата вона не могла відпустити дітей самих. І хоча Джон і Сьюзен добре вміли керувати вітрильним човном, але Тітті й Роджер тільки почали вчитися плавати, коли їхній батько торік був у відпустці. У човниковому сараї за фермою стояла «Ластівка» – вітрильний човен, зовсім маленький, а також був великий, важкий весловий човен. Однак той, хто ходив під вітрилом, не захоче пливати весловим човном. Якби не було острова, не було б вітрильного човна, і якби озеро не було таким великим, діти, без сумніву, були б щасливі поплавати в бухті. Але з озером, великим, як маленьке море, чотирнадцятифутовим човном із коричневим вітрилом, що лежить у ньому, і маленьким лісистим островом, який чекає на дослідників, ні про що інше, окрім подорожі туди, уже не думалося.

Тож листи були написані й надіслані, і всі день у день чекали на відповідь. Діти вдень таборували на вершині Дарієн, а вночі спали на фермі. Вони плавали гребним човном зі своєю матір'ю, але завжди веслували іншим шляхом, щоб не зіпсувати подорож відкриттям, пішовши спершу на острів. Щодня після надсилання листів здавалося, що вони вже не отримають відповіді. Острів став схожим на одне з тих місць, ніби побачених із вікна поїзда, які були з життя, у якому ми ніколи не братимемо участі.

І ось раптом усе стало реальним. Адже це мав бути їхній острів! Їм дозволили самостійно користуватися вітрильником! Їм дозволили виплисти з маленької захищеної бухти, обійти мис і спуститися озером до острова. Їм дозволили висадитися на острові й жити там, доки не настане час знову збирати речі й повертатися додому, в місто, коли розпочнеться навчання

в школі. Це була прекрасна новина, і вона налаштувала їх на урочистий лад. Діти мовчки їли свій хліб із мармеладом. Перспектива, що відкривалася перед ними, була надто величною для балаканини.

Джон думав про плавання, гадаючи, чи справді він пам'ятає все, чого навчився минулого року. Сьюзен думала про речі, які там будуть потрібні, та приготування їжі. Тітті думала про сам острів, про корали, скарби та сліди на піску. Роджер побоювався, щоб його не залишили вдома... Він уперше зрозумів, що добре бути не найменшою дитиною в сім'ї. Тепер наймолодшою була Віккі. Вона залишилася вдома, а Роджер, один з екіпажу корабля, мав відплисти в невідомий світ!

Нарешті Джон витягнув із кишені аркуш паперу та олівець. – Зробимо судновий реєстр, – запропонував він.

Хліб і мармелад уже з'їли, тому він перевернув тарілку догори дном, поклав на її тильний бік папір, улігся на живіт на великому камені та почав писати:

«Ластівка» – вітрильне судно. Порт: Холлі Хоу. Власники...

– Гм... а хто власники?

– Так чи інакше, вона належить нам до закінчення цих канікул, – сказала Сьюзен.

– Я пишу «Вокерс Лімітед» – усі ми.

І він написав: «*Власники: Вокерс Лімітед*». А нижче:

«*Капітан: Джон Вокер.*

Боцман, штурман: Сьюзен Вокер.

Матрос: Тітті Вокер.

Юнга: Роджер».

– А тепер, – оголосив Джон, – ви всі маєте підписатися навпроти своїх імен.

Так вони і зробили.

– Ну, містере боцмане, – сказав Джон.